STUDIA UNIVERSITATIS MOLDAVIAE
Revista științifică a Universității de Stat din Moldova, 2026, nr. 3(193)

CZU: 347.121:347.99:343.123 **https://doi.org/10.59295/sum3(193)2026_08**

GARANȚII PROCEDURALE DE OCROTIRE A DREPTULUI LA VIAȚA PRIVATĂ ÎN CADRUL PROCEDEELOR PROBATORII

Daniel CRISTEA,

Inspectoratul de Poliție Județean Buzău, România

Garanțiile procedurale, de ocrotire a dreptului la viața privată, sunt analizate potrivit scopului procesului penal, în protejarea persoanei, a societății și a statului, de infracțiuni și ca nicio persoană, prin măsurile dispuse, să nu fie victimă a încălcării dreptului la viața privată. În cadrul tuturor procedurilor probatorii, eficientizarea pentru anticiparea noilor condamnări la CtEDO pe segmentul garantării și protejării dreptului la viața privată nu trebuie să conducă la aplicarea eronată sau voită a încălcării măsurii. Cercetarea a fost axată astfel pe identificarea lacunelor legislative, cu scopul de a nu mai putea fi afectat dreptul la viața privată în cadrul procedeelor probatorii, cât și de a fi eliminat abuzul astfel produs. În acest sens, studiul prezintă modul de aplicare a măsurilor dispuse în cadrul procedeelor probatorii și rolul lor, cu privire la respectarea și protejarea dreptului la viața privată, prin clarificarea aspectelor.

Cuvinte-cheie: *dreptul la viața privată, garanții, măsuri, cauze, analize, jurisprudență, ingerințe în viața privată, faza urmăririi penale.*

PROCEDURAL SAFEGUARDS FOR THE PROTECTION OF THE RIGHT TO PRIVATE LIFE IN THE CONTEXT OF EVIDENTIARY PROCEEDINGS

Procedural guarantees for the protection of the right to private life are analyzed in accordance with the purpose of the criminal process, which aims to protect individuals, society, and the state from criminal offenses, ensuring that no person becomes a victim of violations of their right to privacy due to imposed measures. Within all evidentiary procedures, efficiency in anticipating future convictions at the ECHR regarding the safeguarding and protection of the right to privacy must not lead to the erroneous or intentional application of measures that infringe this right. Thus, the research has focused on identifying legislative gaps to prevent the right to privacy from being affected in evidentiary procedures and to eliminate the resulting abuses.In this sense, the study presents the application of measures within evidentiary proceedings and their role in ensuring compliance with and protection of the right to private life by clarifying key aspects.

Keywords**:** *right to privacy, guarantees, measures, causes, analyses, jurisprudence, interferences in privacy, criminal prosecution phase.*

Introducere

Garanțiile procedurale de ocrotire a dreptului la viața privată sunt date de legalitatea aplicării cadrului legal și de modificările survenite în legislațiile din Republica Moldova și România, la care ne referim, ca urmare a unor neajunsuri în legislații, care vin în contradicție cu respectarea dreptului la viața privată. Tipurile de amenințări asupra dreptului la viața privată în cadrul procedeelor probatorii sunt diferite, în funcție de specificul fiecărui caz în parte, motiv pentru care trebuie stabilit, implementat și menținut în deplină legalitate, un astfel de sistem.

Forma juridică de apărare a dreptului la viața privată în cadrul procedeelor probatorii, chiar dacă este reglementată de norme procesual-penale, trebuie analizată, în vederea identificării tuturor neclarităților care au dat și dau posibilitatea abuzurilor față de acest drept la viața privată și a propunerilor de modificare.

Rezultate și discuții

Dreptul la viața privată este consacrat de Constituția RM, la art. 28 și de Constituția ROM, la art. 26, pe care statul trebuie să-l ocrotească și să-l respecte. Art.30, alin.(1) Constituția RM [1] și art. 28 Constituția ROM [2], de asemenea, protejează „secretul scrisorilor, al telegramelor, al trimiterilor poștale, al convorbirilor telefonice și al celorlalte mijloace legale de comunicare” pe care le declară „inviolabile”.

Cu referire la CPP, dreptul la viața privată este garantat prin dispozițiile art. 1 CPP ROM, articol care specifică despre normele procesual penale că urmăresc „asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor orga-

nelor judiciare ***cu garantarea drepturilor părților și ale celorlalți participanți în procesul penal*** (...)” [4], iar de CPP RM de dispozițiile art. 1, unde la alin. (2) se stabilește scopul procesului penal pentru „protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, precum și ***protejarea persoanei și societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legală de cercetare a infracțiunilor presupuse sau săvârșite*** (...)”, iar la alin. (3) „organele de urmărire penală și instanțele judecătorești în cursul procesului ***sunt obligate să activeze în așa mod încât*** (...) nicio persoană să nu fie supusă în mod arbitrar sau fără necesitate măsurilor procesuale de constrângere ***ori să fie victima încălcării altor drepturi fundamentale***” [8].

Dreptul la respectarea vieții private și de familie este garantat prin art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului [3], care prevede:

„1. **Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale**;

2. **Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept**, ***decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și constituie o măsură necesară într-o societate democratică pentru securitatea națională, siguranța publică***, bunăstarea economică, ***apărarea ordinii, prevenirea faptelor penale***, protecția sănătății și a moralei sau protejarea drepturilor și libertăților altora” [3].

Curtea Europeană a Drepturilor Omului stabilește însă pentru autorități limitele și condițiile în care pot interveni în viața privată a părților, noi ne referim la aplicarea în cadrul procedeelor probatorii. În acest sens, indicațiile CtEDO (ex., ***cauza CtEDO Doorson c. Olandei***, hotărârea din 26 martie 1996) pentru statele contractante: „***ar trebui să își organizeze procedurile penale în așa fel încât acele interese să nu fie puse în mod nejustificat în pericol***” [15], referindu-se și *la interese care pot fi puse în pericol și care intră în domeniul de aplicare al articolului 8 din Convenție* [15].

În faza urmăririi penale, care nu este publică, se desfășoară *cercetarea în sine a infracțiunilor presupuse sau săvârșite*, în vederea obținerii probatoriului, astfel ca nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și/sau condamnată, iar persoanele care au săvârșit infracțiuni să fie pedepsite potrivit vinovăției lor. În această fază, nu de multe ori organul de urmărire penală poate depăși marja de competență, voit sau datorită neglijenței, care conduce la abuzuri și implicit la încălcarea dreptului la viața privată. Putem spune, despre astfel de încălcări, sunt considerate abuzuri de jurisprudența CEDO. De ex., ***Hot. CtEDO Banco de Finanzas e Inversiones S. L. c. Spania*** [12], ca urmare a percheziției în localurile societății, organele de urmărire penală au permis prezența reprezentanților presei în interiorul societății, ocazie cu care aceștia și-au desfășurat activitatea fotografiind și filmând, iar după realizarea percheziției imaginile au fost prezentate public. Organul de urmărire penală era direct răspunzător de modul de protejare **și** confidențialitate a datelor obținute cu ocazia desfășur**ării** percheziției, fază care nu trebuie să fie publică. În faza de urmărire penală, organele de urmărire penale au responsabilitatea și obligația de confidențialitate a datelelor și informațiilor în cauzele pe care le instrumentează. Este garanția respectării dreptului la viața privată stabilită de legislație, prin protejarea datelor și informațiilor obținute ca urmare a cercetărilor efectuate în această fază.

Măsurile de supraveghere sunt obținute de aşa manieră încât persoanele supuse măsurii să nu aibă cunoştinţă de acest lucru. De la acest caracter secret la divulgarea datelor, în faza urmăririi penale, care nu este publică, responsabilitatea revine organului de urmărire penală care a produs divulgarea și implicit încălcarea dreptului la viața privată. De ex., în ***Cauza CtEDO Căşuneanu c. României*** „fragmente ale convorbirilor dintre inculpaţi, obţinute în urma interceptărilor telefonice în timpul operaţiunii de supraveghere în cadrul cercetării penale, (...) au apărut în ziare înainte ca reclamantul şi co-inculpatul să fie trimişi în judecată. Autorităţile au dezvăluit presei acte din dosarul penal – în special stenograme ale unor convorbiri telefonice interceptate de autorităţi în timpul operaţiunii de supraveghere”. În urma verificărilor, s-a stabilit că informațiile, care aveau caracter secret, „au fost copiate din referatul motivat al procurorului trimis Senatului în vederea obţinerii avizului favorabil pentru arestarea preventivă a unuia dintre co-inculpaţi, care era senator” [14]. Observăm încălcarea dreptului la viața privată, procurorul având responsabilitatea ca aceste date să nu fie dezvăluite. Sigur că, Senatul este operator de date cu caracter personal, sarcina acestuia este de a nu dezvălui astfel de date. Procurorul trebuia să înainteze referatul și să încunoștiințeze despre protecția datelor înaintate și obligația de confidențialitate. Așa cum menționează autorul Daniel Cristea despre legislația din Republica Moldova, în astfel de situații „decizia de comunicare și transmitere a datelor

cu caracter personal către diverse entități sau persoane (alte organe de urmărire panală, persoane în cauza respectivă, experți, specialiști etc.), care potrivit legii au dreptul în cauză să obțină și să primească datele cu caracter personal din dosare etc., trebuie, așa cum se înțelege din art. 15, alin. (2) CPP RM, să revină organului de urmărire penală, care are obligația garantării confidențialității datelor, a modului de răspundere a acestuia, în privința încălcării protecției dar și a entității care primește informația în care trebuiesc incluse și cu privire la date cu caracter personal din dosar, astfel încât să nu existe loc sau posibilitate de transmitere sau aflare a informației, în primul rând, fără identificarea persoanei de unde a avut loc aflarea informațiilor de date cu caracter personal și, în al doilea rând, prin acoperirea tuturor posibilităților de încălcare a protecției datelor, decizie care este atributul organului de urmărire penală care are obligația de a asigura confidențialitatea datelor. Altfel spus, circuitul datelor cu caracter personal între participanții la procesul penal trebuie să fie unul controlat" [5, p. 77].

Situația este mai gravă ca urmare a interceptărilor ilegale. De ex., în ***cauza CtEDO Iurcovscaia şi Pavlovschii c. Moldovei*** [18], telefoanele reclamanților au fost interceptate fără să aibă legătură cu cauza penală, niciunul dintre reclamanți nu a fost bănuit sau martor. Aceeași situație de încălcare a dreptului la viața privată este prevăzută și de ***cauza CtEDO Apostu c. României*** [10], în care reclamanților le-au fost interceptate convorbirile telefonice, fără a avea legătură cu cauza, și mai grav, aceste interceptări au fost publicate în presă.

Exemple din jurisprudența CtEDO cu privire la încălcarea dreptului la viața privată sunt vaste. Dacă ne raportăm la încălcări a dreptului la viața privată în Republica Moldova și România, menționăm ***cauza CtEDO Toma c. României*** [20, & 90-93], organele de poliție au pus la dispoziția presei din dosarul oficial fotografii ale reclamanților, fără consimțământul acestora. De asemenea, ***cauza CtEDO Negru c. Moldovei*** [19, & 29-35], privește încălcarea dreptului la viața privată datorită afișării pe panoul persoanelor urmărite a fotografiei reclamantului, care nu este conformă cu legislația dreptului intern.

În acest sens, este de menționat opinia prof. Igor Dolea referitoare la compatibilitatea cu exigențele art. 8 CEDO: „un sistem de supraveghere secretă trebuie să conțină ***garanții stabilite de lege,*** aplicabile atunci când activitatea structurilor abilitate să supravegheze este controlată. Procedurile de control trebuie să respecte cât se poate de fidel valorile unei societăți democratice, în special principiul preeminenței dreptului (...). Aceasta înseamnă că orice ingerință (...) în exercitarea drepturilor unei persoane va fi supusă unui control eficient, asigurat – cel puțin și în ultimă instanță – de către puterea judecătorească, care oferă cele mai largi garanții de independență, imparțialitate și procedură" [8, p. 82].

Opus aspectelor menționate, dreptul la viața privată poate fi încălcat și datorită neglijenței în efectuarea sarcinilor prevăzute la art. 1 din CPP RM/CPP ROM, de către organele de urmărire penală. În acest sens, specificăm despre scopul principal al art. 8 CEDO, este acela de a proteja dreptul la protejarea vieții private împotriva ingerințelor arbitrare. Tocmai de aceea, victimele care se adresează și sesizează săvârșirea unor fapte, li se încalcă dreptul la viața privată prin pasivitatea cercetării și luării de măsuri de către organele de urmărire penală. În acest sens, organele de urmărire penală trebuie să asigure respectarea corespunzătoare a intereselor victimelor, prin cercetarea în mod complet și într-un termen rezonabil.

De ex., - ***cauza CtEDO Bevacqua şi S. c. Bulgariei*** [13]**,** ilustrează încălcarea dreptului la viața privată. Autoritățile nu au luat măsurile necesare pentru a-l sancţiona şi pentru a-l ţine sub control pe soţul reclamantei, ca urmare a agresiunilor repetate ale acestuia față de soție. Pe parcursul unui an, reclamanta soție a depus în repetate rânduri plângeri împotriva soțului, iar acestea au fost respinse pe motiv că litigiul este de natură civilă, neluându-se în calcul obligația organului de urmărire penală de a proteja viața de familie.

- ***cauza CtEDO*** **A. c. Croaţiei** [9], autorităţile nu au pus în aplicare măsurile dispuse de instanţe în vederea protejării reclamantei și nici pentru a rezolva problemele psihiatrice ale fostul ei soţ, care suferea de tulburări psihice severe, inclusiv anxietate, paranoia, epilepsie şi stres posttraumatic, întrucât a supus-o timp de mai mulţi ani şi în mod repetat la violenţe fizice şi ameninţări cu moartea şi a abuzat-o în mod regulat în faţa fiicei lor.

- ***cauza CtEDO Hajduovà c. Slovaciei*** [17]**,** în care, fostul soț al reclamantei, după ce a fost internat într-un spital psihiatric întrucât o agresa frecvent în public datorită bolii şi o ameninţa cu moartea, a fost externat fără a urma tratamentul recomandat şi a continuat ameninţările, plângerea privind neefectuarea tratamentului psihiatric spitalicesc a fost respinsă de autorități, care erau obligate de a-l reţine pe fostul soț, pentru a urma tratamentul psihiatric.

- ***cauza CtEDO Eremia şi alţii împotriva Republicii Moldova*** [16]. Soția și cele 2 fiice au fost agresate fizic, iar autoritățile nu le-au acordat protecţie faţă de soţul şi tatăl lor, care era ofiţer de poliţie. Curtea a considerat că, în ciuda efectelor psihologice negative asupra fiicelor reclamantei, care au asistat la actele de violenţă ale tatălui împotriva acesteia petrecute în locuinţa familiei, autoritățile au acţionat prea puţin – sau deloc – pentru a preveni repetarea acestui comportament, fiind încălcat dreptul la viața privată. În opinia Curții, „combinarea factorilor menționați demonstrează clar că acțiunile autorităților nu au fost doar o simplă omisiune sau tergiversare a cauzei privind violența asupra reclamantei, dar au condus la tolerarea repetată a violenței și a reflectat o atitudine discriminatorie față de reclamantă ca femeie” [17, & 89].

Chiar dacă, Curtea a menționat în ***cauza B. V. și alții c. Croației*** [11, &151], referitor la încălcarea dreptului la viața privată, o reprezintă numai deficiențele semnificative în aplicarea mecanismelor relevante, și nu alegațiile privind erori sau omisiuni izolate în aprecierea faptelor cauzei și nici cu privire la răspunderea penală a presupușilor făptuitori, aspectele menționate supra sunt încălcări ale dreptului la viața privată, pronunțate de Curte. Aceste încălcări nu s-au referit asupra aprecierii faptelor cauzei și nici la răspunderea penală a presupușilor făptuitori.

Cadrul legislativ din cele 2 state conține norme care dau posibilitatea încălcării dreptului la viața privată. În acest sens, cu privire la consultarea dosarului și la prezentarea materialelor de urmărire penală, în legislația din România este prevăzut de art. 94[1] CPP, iar în legislația din Republica Moldova de art. 293[2]

1. Art. 94. Consultarea dosarului. (1) Avocatul părţilor şi al subiecţilor procesuali principali are dreptul de a solicita consultarea dosarului pe tot parcursul procesului penal. Acest drept nu poate fi exercitat, nici restrâns în mod abuziv. (2) Consultarea dosarului presupune dreptul de a studia actele acestuia, dreptul de a nota date sau informaţii din dosar, precum şi de a obţine fotocopii pe cheltuiala clientului. (3) În cursul urmăririi penale, procurorul stabileşte data şi durata consultării într-un termen rezonabil. Acest drept poate fi delegat organului de cercetare penală. (4) În cursul urmăririi penale, procurorul poate restricţiona motivat consultarea dosarului, dacă prin aceasta s-ar putea aduce atingere bunei desfăşurări a urmăririi penale. După punerea în mişcare a acţiunii penale, restricţionarea se poate dispune pentru cel mult 10 zile. (5) În cursul urmăririi penale, avocatul are obligaţia de a păstra confidenţialitatea sau secretul datelor şi actelor de care a luat cunoştinţă cu ocazia consultării dosarului. (6) În toate cazurile, avocatului nu îi poate fi restricţionat dreptul de a consulta declaraţiile părţii sau ale subiectului procesual principal pe care îl asistă ori îl reprezintă. (7) În vederea pregătirii apărării, avocatul inculpatului are dreptul de a lua cunoştinţă de întreg materialul dosarului de urmărire penală în procedurile desfăşurate în faţa judecătorului de drepturi şi libertăţi privind măsurile privative sau restrictive de drepturi, la care avocatul participă. (8) Dispoziţiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător cu privire la dreptul părţilor şi al subiecţilor procesuali principali de a consulta dosarul.

2. Art. 293 CPP RM. Prezentarea materialelor de urmărire penală. (1) După verificarea de către procuror a materialelor cauzei şi adoptarea uneia din soluţiile prevăzute în art.291, procurorul aduce la cunoştinţă învinuitului, reprezentantului lui legal, apărătorului, părţii vătămate, părţii civile, părţii civilmente responsabile şi reprezentanţilor lor despre terminarea urmăririi penale, locul şi termenul în care ei pot lua cunoştinţă de materialele urmăririi penale. (2) La cererea părților și a altor persoane participante la procesul penal, procurorul poate expedia, prin intermediul poștei electronice a cărei adresă este indicată în cerere, o copie scanată a materialelor urmăririi penale. În cazul în care învinuitul este în arest, materialele urmăririi penale se aduc la cunoștința acestuia în prezența apărătorului lui, iar la cererea învinuitului – fiecăruia dintre ei, în mod separat. (3) Pentru a se lua cunoştinţă de materialele urmăririi penale, ele se prezintă cusute în dosar, numerotate şi înscrise în borderou. La cererea părţilor, vor fi prezentate şi corpurile delicte, vor fi reproduse înregistrările audio şi video, cu excepţia cazurilor prevăzute în art.110 și a informației ce se referă la datele cu caracter personal, păstrată în condiții de confidențialitate în compartimentul separat al cauzei penale. Dacă dosarul penal are mai multe volume, acestea se prezintă concomitent pentru a se lua cunoştinţă de materialele respective ca persoana care ia cunoştinţă de ele să poată reveni la oricare din aceste volume de mai multe ori. Pentru a se lua cunoştinţă de dosarele voluminoase, procurorul, printr-o ordonanţă, poate întocmi un grafic, coordonat cu apărătorul, prin care stabileşte data şi numărul volumelor pentru studiere. (4) Termenul pentru a se lua cunoştinţă de materialele urmăririi penale nu poate fi limitat, însă în cazul în care persoana care ia cunoştinţă de materiale abuzează de situaţia sa, procurorul fixează modul şi termenul acestei acţiuni, reieşind din volumul dosarului. (5) În scopul asigurării păstrării secretului de stat, comercial sau altor informaţii oficiale cu accesibilitate limitată, precum şi în scopul asigurării protecţiei vieţii, integrităţii corporale şi libertăţii martorului şi a altor persoane, judecătorul de instrucţie, conform demersului procurorului, poate limita dreptul persoanelor menţionate la alin.(1) de a lua cunoştinţă de materialele sau datele privind identitatea acestora. Demersul se examinează în condiţii de confidenţialitate, conform art. 305. (6) După ce au luat cunoștință de materialele urmăririi penale, persoanele menționate la alin. (1) pot formula cereri noi în legătură cu urmărirea penală sau de completare a urmăririi penale, care se soluționează conform prevederilor art. 245–247. Prevederile art. 295 se aplică în modul corespunzător.

CPP, dar și în cadrul drepturilor părții vătămate, învinuitului și inculpatului, prevăzute de art. 60[3] alin. (1) pct. 7), respectiv art. 66[4] alin. (2) pct. 22) CPP RM.

Observăm diferențe în legislațiile celor 2 state. În ROM consultarea dosarelor se poate efectua și în faza urmăririi penale, iar în RM doar la terminarea urmăririi penale. Indiferent de moment, încălcarea dreptului la viața privată se produce ca urmare a neprotejării datelor cu caracter personal sau a informațiilor care conduc la divulgarea unor astfel de date. Spunem, legislația din ROM pe acest segment se află în contradicție cu legislația de protecție a datelor cu caracter personal, respectiv cu Directiva UE 680/2016 al Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 și cu Legea nr. 363/2018 din ROM, care stabilesc regulile privind prelucrarea datelor cu caracter personal care trebuie urmate în toate stadiile procedurii penale și aplicabile tuturor autorităților implicate în prevenirea, depistarea, investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor, precum și în executarea sancțiunilor penale, „reguli care se aplică și în această faza a urmăririi penale, de organele de urmărire penale, direct răspunzătoare pentru aplicarea, garantarea și protejarea acestui drept, pe perioada desfășurării procesului penal în faza urmăririi penale, potrivit principiilor procesului penal, în care se înscriu, așa cum menționează autorul Mihail Udroiu, „și cele care vizează ocrotirea persoanelor implicate în procedurile penale cu privire la respectarea demnității umane și a vieții private", din cuprinsul căruia fac parte și datele cu caracter personal" [5, p. 71], iar legislația din RM se află în contradicție cu legislația de protecție a datelor cu caracter personal de la nivel European menționat supra și intern.

La nivelul RM există:

Ordinul Procurorului General nr.24/28 din 24 septembrie 2016 [24] care prevede respectarea politicii de securitate a datelor cu caracter personal de către tot personalul Procuraturii;

Ordinul Procurorului General nr.19/26 din 22 mai 2019 [21] cu privire la modificarea Regulamentului Procuraturii, prin care a fost înființat „Serviciul de protecție a datelor cu caracter personal", serviciu care a „extins domeniul de aplicare asupra prelucrării datelor în cadrul acțiunilor de prevenire şi investigare a infracțiunilor (...) şi altor acțiuni din cadrul procedurii penale" [23].

Astfel, așa cum prevede art. 6 par. (1) CEDO, se „impune ca autoritățile de urmărire penală să dezvăluie apărării toate probele materiale de urmărire penală aflate în posesia lor împotriva acuzatului" [22, p. 396].

Cum să procedăm în privința aplicării cadrului legal din ROM și RM, care nu prevede modalitatea de protejare a dreptului la viața privată, dând posibilitate părților adverse să obțină date cu caracter personal ca urmare a consultării dosarelor sau prin prezentarea materialului de urmărire penală la terminarea urmăririi penale.

În ambele legislații, dosarele sunt prezentate în original, ocazie cu care datele cu caracter personal nu pot fi anonimizate.

Întregul material prezentat părților nu crează o încălcare a dreptului la un proces echitabil, părților adverse însă li se poate crea un prejudiciu, asupra dreptului la viața privată. În acest sens legislațiile celor 2 state pot include și modifica articolele menționate, de ex: materialele din dosare să fie prezentate în copie, legate și numerotate. Numai sub această formă există posibilitatea anonimizării datelor cu caracter personal părților adverse.

De asemenea, în vederea garanției dreptului la viața privată articolele menționate supra să conțină și mesajul cu *anonimizarea datelor cu caracter personal.* Totodată, ca formă de garanție a dreptului la viața privată, martorilor, dacă prin declarațiile lor există motive de a se considera că viața, integritatea corporală sau libertatea lor, ori a unei rude apropiate, sunt în pericol, să se poată admite ca respectivul martor să fie audiat fără a fi prezent fizic, prin intermediul mijloacelor tehnice, ca formă de ocrotire și garantare a dreptu-

3. Art. 60 CPP RM. Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate. (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi: 7) să ia cunoștință de materialele cauzei penale și să noteze orice informații din dosar, la orice etapă a procesului penal, cu excepția cazului în care se impun restricții de către procuror printr-o ordonanță motivată.

4. Art. 66 CPP RM. Drepturile şi obligaţiile învinuitului, Inculpatului. (2) Învinuitul, inculpatul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul: 22) după terminarea urmăririi penale, să ia cunoştinţă de toate materialele cauzei şi să noteze din ele datele necesare, să înainteze cereri de completare a urmăririi penale.

lui la viața privată și , așa cum este prevăzut de art. 110 alin. (1) CPP RM, nu numai în cazul în care privește o infracțiune gravă, deosebit de gravă sau excepțional de gravă.

Pentru legislația din ROM, se pot însă anonimiza datele cu caracter personal sau informațiile care conduc la identificarea acestor date, doar în situația în care părțile solicită copierea materialelor existente în dosare. Organele de urmărire penală pot anonimiza datele pe foaia xerox, iar părții i se aduce la cunoștință această anonimizare, care este în conformitate și cu legislația privind protecția datelor cu caracter personal.

În acest sens, menționăm art.4, alin.(1), lit.(f) din Directiva UE 2016/680, care prevede ca datele cu caracter personal în faza de urmărire penală și nu numai, trebuie să fie „prelucrate într-un mod care să asigure securitatea adecvată a datelor cu caracter personal, inclusiv protecția împotriva prelucrării neautorizate sau ilegale” [7], dar și „împotriva pierderii, a distrugerii sau a deteriorării accidentale, prin luarea de măsuri tehnice sau organizatorice corespunzătoare” [7].

De asemenea, în procedeele probatorii, nici până la această dată legislațiile celor 2 țări nu au adus modificării procedurii de citare, articolele CPP prevăd divulgarea datelor prin diferite modalități de înaintare a citațiilor, care încalcă bineînțeles dreptul la viața privată.

În acest sens, art. 239 alin.(2) din CPP RM prevede „Dacă persoana citată nu vrea să primească citația (…) agentul (…) o afișează pe ușa locuinței acestuia, întocmind despre acesta un proces verbal”. Art. 240 alin. (1) CPP RM, „Dacă persoana citată nu se află acasă, agentul înmânează citaţia soţului, unei rude sau oricărei persoane care locuieşte cu ea (...)”; alin. (2), „Dacă persoana citată locuiește într-un imobil cu mai multe apartamente, (...) citația se predă administratorului, persoanei de serviciu sau celor care în mod obișnuit îi înlocuiesc”; alin. (3) „Persoana care primește citația semnează dovada de primire (...) Dacă aceasta nu vrea (...) agentul afișează citația pe ușa locuinței (...)”; (4) În lipsa persoanelor indicate la alin. (1) şi (2), agentul este obligat să se intereseze când poate găsi persoana citată pentru a-i înmâna citaţia. Dacă nici pe această cale nu reuşeşte să o înmâneze, agentul afişează citaţia pe uşa locuinţei persoanei citate, întocmind proces-verbal. (5) În cazul în care persoana citată locuieşte într-un imobil cu mai multe apartamente, într-un cămin sau la hotel, dacă în citaţie nu s-a indicat apartamentul ori camera în care locuieşte, agentul este obligat să facă investigaţii pentru a afla aceasta. Dacă investigaţiile au rămas fără rezultat, agentul afişează citaţia pe uşa principală a clădirii sau la locul de afişare a informaţiei, întocmind proces-verbal (...), precum şi conţinutul citaţiei care este prevăzut de art.237 alin.(2) CPP RM în cuprinsul căruia se găsesc numele şi prenumele celui citat, calitatea procesuală în care este citat şi indicarea obiectului cauzei, iar la alin. (3) adresa celui citat etc. [8].

În legislația din ROM, de asemenea, nu au fost aduse modificări în cadrul procedurii de citare, care să fie în concordanță cu ocrotirea dreptului la viața privată. În acest sens, art. 261 CPP ROM prevede: (1) „Dacă persoana citată nu se află acasă, agentul înmânează citaţia soţului, unei rude sau oricărei persoane care locuieşte cu ea (...); (2) Dacă persoana citată locuieşte într-un imobil cu mai multe apartamente sau într-un hotel, în lipsa persoanelor arătate la alin. (1), citaţia se predă administratorului, portarului ori celui care în mod obişnuit îl înlocuieşte; alin. (3) Persoana care primeşte citaţia semnează dovada de primire (...). Dacă aceasta refuză sau nu poate semna dovada de primire, agentul afişează citaţia pe uşa locuinţei (...); (4) (...) Când persoana citată nu poate fi găsită, agentul afişează pe uşa locuinţei persoanei citate o înştiinţare care trebuie să cuprindă: (...) b) numele şi prenumele celui care a făcut afişarea şi funcţia acestuia; c) numele, prenumele şi domiciliul sau, după caz, reşedinţa, respectiv sediul celui înştiinţat; d) numărul dosarului în legătură cu care se face înştiinţarea şi denumirea organului judiciar pe rolul căruia se află dosarul, cu indicarea sediului acestuia; e) menţiunea că înştiinţarea se referă la actul procedural al citaţiei; f) menţiunea termenului stabilit de organul judiciar care a emis citaţia în care destinatarul este în drept să se prezinte la organul judiciar pentru a i se comunica citaţia; g) menţiunea că, în cazul în care destinatarul nu se prezintă pentru comunicarea citaţiei în interiorul termenului prevăzut la lit. f), citaţia se consideră comunicată la împlinirea acestui termen; (5) În cazul când persoana citată locuieşte într-un imobil cu mai multe apartamente sau într-un hotel, dacă în citaţie nu s-a indicat apartamentul ori camera în care locuieşte, agentul este obligat să facă investigaţii pentru a afla aceasta. Dacă investigaţiile au rămas fără rezultat, agentul afişează citaţia pe uşa principală a clădirii, încheind un proces-verbal şi făcând menţiune despre împrejurările care au făcut imposibilă înmânarea citaţiei.” Conţinutul citaţiei este prevăzut la art. 258, alin. (1), lit. b) unde

este menționat numele şi prenumele celui citat, calitatea în care este citat şi indicarea obiectului cauzei, iar la lit. c) adresa celui citat [4].

În ROM, Curtea Constituțională, în Decizia nr.442 din 22 iunie 2017, referitor la citare a decis „nespecificarea în cuprinsul înștiințării a datelor referitoare la calitatea procesuală a persoanei citate și la acuzația formulată în materie penală" [6], ca formă de garanție a dreptului la viața privată, care „constituie o formă de asigurare a confidențialității acestor date" [6], dar nu s-a pronunțat asupra aspectelor de înmânare a citării care să asigure confidențialitatea datelor cu caracter personal. Observăm contradicția dintre Decizia CCR și art. 258, alin. (1), lit. b CPP, unde se prevede încă a fi trecută *calitatea* în conținutul citației.

Concluzii și recomandări

Din cauza necunoașterii legislației și a modului defectuos de aplicare menționate supra, organul de urmărire penală încalcă dreptul la viața privată. În acest sens, planul de pregătire anual a organelor de urmărire penală și instanțelor de judecată trebuie să conțină Hot. CtEDO, în vederea perfecționării atribuțiilor în domeniu.

Pentru situațiile încălcării cu intenție a dreptului la viața privată de către organele de urmărire penală expuse supra, trebuie să se includă răspunderea materială, civilă ori penală, în funcție de gravitatea faptei.

În privința lacunelor legislative, propunem cu titlu ***de lege ferenda***:

- adăugarea textului subliniat de autor la art.94 CPP ROM:

(2) Consultarea dosarului presupune dreptul de a studia actele acestuia, dreptul de a nota date sau informații din dosar, precum și de a obține fotocopii pe cheltuiala clientului, cu anonimizarea datelor cu caracter personal și a informațiilor care duc la identificarea acestor date.

(2[1])Pentru garantarea procedurii de ocrotire a dreptului la viața privată se prezintă părților copia dosarului, cusut sub forma dosarului, numerotat și înscris în borderou, pentru consultarea acestuia, în vederea anonimizării datelor cu caracter personal și a informațiilor care duc la identificarea acestor date.

- adăugarea textului subliniat de autor la art.60, alin. (1), pct. 7; la art. 66, alin. (2), pct. 22), la art. 293, alin. (2) CPP RM:

Art. 60 CPP RM. Drepturile şi obligaţiile părţii vătămate. (1) Partea vătămată dispune de următoarele drepturi: 7) să ia cunoștință de materialele cauzei penale și să noteze orice informații din dosar, ***cu anonimizarea datelor cu caracter personal și a informațiilor care duc la identificarea acestor date,*** la orice etapă a procesului penal, cu excepția cazului în care se impun restricții de către procuror printr-o ordonanță motivată.

Art. 66 CPP RM. Drepturile şi obligaţiile învinuitului, inculpatului. (2) Învinuitul, inculpatul, conform prevederilor prezentului cod, are dreptul: 22) după terminarea urmăririi penale, să ia cunoştinţă de toate materialele cauzei şi să noteze din ele datele necesare, ***cu anonimizarea datelor cu caracter personal și a informațiilor care duc la identificarea acestor date,*** să înainteze cereri de completare a urmăririi penale;

Art. 293 CPP RM. Prezentarea materialelor de urmărire penală. (2) La cererea părților și a altor persoane participante la procesul penal, procurorul poate expedia, prin intermediul poștei electronice a cărei adresă este indicată în cerere, o copie scanată a materialelor urmăririi penale, ***cu anonimizarea datelor cu caracter personal și a informațiilor care duc la identificarea acestor date.*** În cazul în care învinuitul este în arest, materialele urmăririi penale se aduc la cunoștința acestuia în prezența apărătorului lui, iar la cererea învinuitului – fiecăruia dintre ei, în mod separat.

(3[1])Pentru garantarea procedurii de ocrotire a dreptului la viața privată se prezintă părților copia dosarului, cusut sub forma dosarului, numerotat și înscris în borderou, pentru consultarea acestuia, în vederea anonimizării datelor cu caracter personal și a informațiilor care duc la identificarea acestor date.

- Excluderea textului de la art. 110 alin. (1) CPP RM: privind o infracţiune gravă, deosebit de gravă sau excepţional de gravă şi dacă există mijloacele tehnice respective.

- Excluderea textului ultimei teze din art. 261 alin. (5) CPP ROM și din art. 240 alin. (5) CPP RM.

Bibliografie:

1. Constituţia Republicii Moldova din 29.07.1994, republicată: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 78/140 din 29.03.2016. Disponibilă și pe: www.parlament.md>ro-RO>Default
2. Constituția României, din 21.11.1991, republicată: *Monitorul Oficial al Republicii Moldov*a nr. 767 din 31 octombrie 2003. Disponibilă și pe: www.cdep.ro>pls>dic>site
3. *Convenţia europeană pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale nr. 195*0, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950. [Citat 04.03.2025] Disponibilă: www. drepturilecopilului.md/ files/01_Conventia%20europeana%20a%20drepturilor%20 omului.pdf
4. Cristea D. *Codul penal. Codul de procedură penală*, ediția a 2-a, Iași, Editura Lumen, 689 p.
5. Cristea D., *Protecția datelor cu caracter personal în procesul penal*. Teză de doctor în drept, 211 p., [Citat 04.03.2025] Disponibil: https://www.anacec.md/files/Cristea-teza.pdf
6. Decizia CCR nr. 442 din 22 iunie 2017, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 258 alin. (2) și art. 260 alin. (1) și alin. (2) lit. f) și lit. g) din Codul de procedură penală. *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 867 din 2 noiembrie 2017, [Citat 04.03.2025] Disponibilă: https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/194487
7. *Directiva (UE) 2016/680 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale şi combaterii infracțiunilor sau al executării pedepselor, măsurilor educative şi de siguranță, precum şi privind libera circulație a acestor date.* [Citat 04.03.2025] Disponibilă: https://eur-lex.europa.eu/ legalcontent/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L0680&from=RO
8. Dolea Ig. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova*, ediția a 2-a, Chișinău, Ed. Cartea Juridică, 2020, 1407 p.
9. Hot. CtEDO pe cauza *A c. Croația*, din 14.10.2010, nr. 55164/08 [Citat 04.03.2025] Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/tkp197/view.asp?i=001-101152
10. Hot. CtEDO pe cauza *Apostu c. România*, din 3 februarie 2015, nr.22765/12. [Citat 04.03.2025] Disponibilă: ier.gov.ro/wp-content/uploads/2020/11/Apostu-impotriva-Romaniei.pdf
11. Hot. CtEDO pe cauza *B.V. și alții c. Croația*, din 15 decembrie 2025, nr. 38435/13, [Citat 04.03.2025] Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160248
12. Hot. CtEDO pe cauza *Banco de Finanzas e Inversiones S.L. c. Spania,* din 27 aprilie 1999, nr.36876/97. [Citat 04.03.2025] Disponibilă: https://legeaz.net/index.php?view= article&catid=13956:hotarari-cedo&id=811270666: banco-de-finanzas-e-bm9& format =pdf
13. Hot. CtEDO pe cauza *Bevacqua şi S. c. Bulgariei*, din 12.06.2008, nr. 71127/01, [Citat 04.03.2025] Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-86875
14. Hot. CtEDO pe cauza *Căşuneanu c. României,* din 16 aprilie 2013, nr. 22018/10. [Citat 04.03.2025] Disponibilă: http://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Casuneanu-impotriva- Romaniei.pdf
15. Hot. CtEDO pe cauza *Doorson c. Olandei*, din 26.03.1996, nr. 20524/92, [Citat 04.03.2025] Disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57972
16. Hot. CtEDO pe cauza *Eremia şi alţii c. Republicii Moldova* , din 28.05.2013, nr. 3564/11, [Citat 04.03.2025] Disponibilă: https://agent.gov.md/wp-content/uploads/2015/03/EREMIA-SI-ALTII-RO.pdf
17. Hot. *CtEDO* pe cauza *Hajduovà c. Slovaciei*, din 13.11.2010, nr. 2660/03, [Citat 04.03.2025] Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-101945
18. Hot. CtEDO pe cauza *Iurcovscaia şi Pavlovschii c. Republicii Moldova*, din 15 martie 2022, nr. 74360/12 și 78119/14, [Citat 04.03.2025] Disponibilă: https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-216168
19. Hot. CtEDO pe cauza *Negru c. Moldovei*, din 23 iunie 2023, nr. 7336/11, [Citat 04.03.2025] Disponibilă: https://www.agentguvernamental.md/wp-content/uploads/2023/11/Negru-v.-MDA-hotarare-RO.pdf
20. Hot. CtEDO pe cauza *Toma c. României*, din 24 februarie 2009, nr. 42716/02. [Citat 04.03.2025] Disponibilă: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i = 001- 123515
21. Ordinul Procurorului General nr.19/26 din 22 mai 2019 „Cu privire la modificarea Regulamentului Procuraturii” aprobat prin Ordinul Procurorului General nr.24/28 din 24 septembrie 2016, Publicat : 04-10-2019, în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 369-378/1798 din 28.10.2016. [Citat 04.03.2025] Disponibil: www.procuratura.md/file/2020-05-05_Regulament%20 Procuratura%20Generala.pdf

22. Osoianu T., Ostavciuc D., *Urmărirea penală*, Chișinău, Cartea Militară, 2021, 493 p.
23. *Raport privind activitatea Procuraturii pentru anul 2019*, Chișinău, 2020, Republica Moldova, [Citat 04.03.2025] Disponibil: http://www.procuratura.md/file/Raport%20public%20 Procuratura%202019%20.pdf
24. Titlul IV, Cap. I, pct.(3) din Ordinul Procuraturii Generale din RM, Nr. 24/28 din 24-09-2016 cu privire la aprobarea Regulamentului Procuraturii, Publicat: 28-10-2016 în *M. Of*. nr. 369-378 art. 1798, [Citat 04.03.2025] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=95927&lang=ro#

Date despre autor:
***Daniel CRISTEA*,** doctor în drept, comisar șef - Inspectoratul de Poliție Județean Buzău, România. Postdoctoral - Academia „Ștefan cel Mare" a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova.
ORCID: 0000-0002-5786-2619
E-mail: cristeadaniel415@gmail.com

Prezentat: 30.01.2026
Recenzat: 10.02.2026
Acceptat spre publicare: 20.05.2026